

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**23 Haziran 2020
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

23 Haziran 2020 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Akdeniz Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2020/10)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 6/2/2020 Tarihli ve 2017/22672 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 6/2/2020 Tarihli ve 2017/38732 Başvuru Numaralı Kararı

YARGITAY KARARI

- Yargıtay 3. Hukuk Dairesine Ait Karar

Türkiye gıdaya talebi avantaja çevirdi

Uludağ Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Başkan Yardımcısı Yazgan, salgın süresince gıdaya yoğun talep olduğunu belirterek, "Hem Avrupa hem de Rusya'ya kolayca ürün ulaştırabildiğimiz için bu durumu avantaja çevirebildik." dedi.

Uludağ Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği (UYMSİB) Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Senih Yazgan, yaptığı yazılı açıklamada, bu yılın ocak-mayıs döneminde yaş meyve sebze ihracatında geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 20'lik bir sıçrama yaşandığını aktardı.

Yaş meyve sebze dönemseller üretimin önemine değinen Yazgan, "Marta kadar olan dönemde en önemli pazarlarımızdan olan Rusya'da narenciye tüketimi çok yoğun gerçekleşiyor. 2019'dan kalan son stokların kullanıldığı bir dönem. Sonrasında tekrar hareketlenmesi eylül ayını bulabiliyor. Kiraz ise tam tersi bir şekilde mayıs ayına kadar tabiri caizse uyuyor, mayıs ayında büyük bir sıçrama yapıyor ve ağustos ayına kadar devam ediyor." değerlendirmesinde bulundu.

"Avrupa'dan talep artışı var"

Tarımın zor bir üretim grubu olduğunu vurgulayan Yazgan, "Üzeri açık bir sanayi gibisiniz. İklimsel etmenlerle tümüyle bağımlısiniz. Bugün konuştuğumuz verileri yarın söyleme imkanına sahip olamıyorsunuz. Mevcut süreci biz bu yıl, haziran başına

kadar iyi götürdük. Sonra başlayan yağışlı periyot bizi biraz etkiledi. Avrupa'daki taleplerin artış göstermesi, önümüzdeki periyodun pozitif seyredeceği konusunda bizleri umutlandırıyor." ifadelerini kullandı.

Yazgan, ağırlıklı olarak Orta Avrupa'ya ihracat yaptıklarını belirterek, "Almanya, Hollanda gibi... Aynı şekilde Birleşik Krallık ve Rusya önemli pazarlarımız arasında yer alıyor. Türk ürünlerini Rus marketlerinde görebiliyoruz. Belli ülkelerdeki olumsuz iklim etkileri sonucu tedariklerini İspanya ve İtalya'dan sağlayan ülkeler taleplerini bize yöneltti." açıklamasında bulundu.

Salgının küresel gıda pazarında önemli değişiklikler meydana getirdiğini aktaran Yazgan, şunları kaydetti:

"İnsanlar pandemi süresince marketlere gittiklerinde ilk önce gıda reyonuna gitti. Gıdanın önemini anladı. Dolayısıyla yaş meyve sebze reyonunda büyük talep oldu. Türkiye buna hazırlıklıydı. Çünkü bulunduğu coğrafi konum gereği Avrupa'ya 2-3 günlük bir transportasyon süresinde, istediği ürünü çok rahatlıkla ulaştırabilmesi açısından büyük avantajlı. Biz hem Avrupa hem de Rusya'ya kolayca ürün ulaştırabildiğimiz için bu durumu avantaja çevirebildik."

"Hedef Uzak Doğu"

Orta Avrupa'nın yanı sıra bu süreçte yeni pazarların da doğduğunu anımsatan Yazgan, şu ifadeleri kullandı:

"Orta Avrupa bizim çok kolay bir pazarımız. Kendi tüketim alışkanlıklarımızın da benzerlik gösterdiği, siyah zeytin, yeşil zeytin gibi ürünleri ihraç ederken orada ulaştığımız kitle aslında etnik pazar yani oradaki Türklere ağırlıklı olarak ulaşan ürünlerdi. Şimdi yeni yeni benzer ürünleri Avrupalı tüketicilere ulaştırmaya başladık. Özellikle İskandinav ülkeleri son yıllarda bizim için iyi bir pazara dönüştü. Bununla birlikte yaş meyve sebzenin önündeki en önemli pazar Uzak Doğu pazarı."

Uzak Doğu pazarı için yoğun bir çaba sarf ettiklerini aktaran Yazgan, "Bunun için de 'karantina protokolleri' dediğimiz belli uygulamaların yapılması gerekiyor. Bunları da ülkeler kademeli olarak istiyorlar. Şu an Çin pazarı için kiraz ve narenciye, Japonya pazarında da limon ve greyluft gibi meyvelere yoğunlaştık. Eğer bunları yakın bir zamanda gerçekleştirebilirsek Türkiye'deki tarımsal sektörlerden geçimini sağlayan üreticilerimizin gelirleri artacaktır. Bu da ülkemize ekonomik değer olarak geri dönecektir."

Meyve sebze yatırımlarına ilgi artıyor

Teşvik belgesi alan projelerde genellikle enerji, turizm, tekstil, otomotiv öne çıkardı. Ancak nisanda sebze – meyve yatırımları, turizmi, makine sektörünü, otomotivi geçti. En yüksek pay alan 4'üncü sektör oldu. Fine Food Gıda, Afyon'da 287 milyon liralık yatırım yapacak.

Salgın etkisi nisan ayı teşvik verilerine yansdı. Hem proje sayısında hem de öngörülen yatırım tutarında büyük düşüş oldu. Otomotiv gibi bazı sektörlerde düşüş daha yüksek boyutta. Nisan verilerinde meyve – sebze yatırımlarındaki artış dikkat çekiyor. 4 şirketin 560 milyon liralık yatırımı geliyor.

Bakanlığın açıkladığı listeye göre nisanda 11.1 milyarlık yatırım öngören 552 proje için teşvik alındı. Bir önceki ay bu rakam 814 proje, 18.1 milyarlık yatırımdı. Mart ayı salgın beklentisi nedeniyle şirketlerin proje teşvik başvurularını öne aldıkları bir aydı. Bu yüzden rakamlar dolar bazında normal dönemlere (4 milyar dolar) göre çok düşük (2.9 milyar dolar) ancak TL bazında yüksek geldi. Nisan ayı salgının en etkili olduğu aydı. Bu nedenle de ocak, şubat, mart, nisan olarak bakıldığında yatırımların dip yaptığı ay oldu denilebilir. 11.1 milyar TL'lik yatırım, dolar bazında 1.6 milyar dolara denk geliyor. Bu rakam ocakta 2.452 milyon, şubatta 2.122 milyon, martta 2.887 milyon dolardı. Bu trende göre mayıs ayında da teşvik verilerinin düşük gelmesi muhtemel.

1.5 milyarlık depolama yatırımı

Ekonomideki durgunluk, kriz şartları nedeniyle talebin düşmesi, kredi ve fiyatlamaya sorunları gibi birçok bakımdan sıkıntılı günler geçirdiği belirtilen enerji sektörüne yatırımlar devam ediyor. Ancak bu yatırımların bir kısmının dağıtım şirketlerinin takvime bağlanmış taahhütleri kapsamındaki işler olduğu dikkat çekiyor. Nisan'ın teşvik alan projeleri içinde 1.8 milyar TL ile en büyük payı enerji sektörü alıyor. İkinci sırada, Botaş'ın gaz depolama yatırımı nedeniyle "depolama" sektörü geliyor. Botaş, Hatay'da 1.5 milyarlık yatırımla gaz depolama yatırımı yapacak.

Tekstil yine son yıllarda dur durak bilmeden yatırım yapıyor. Nisanda da 649 milyonluk yatırım için teşvik belgesi alındı. Pelsan Tekstil Tekirdağ'da 230 milyon liralık tekstil yatırımı yapacak. Ersulu Sağlık Ürünleri, 200, Kipaş Mensucat 175 milyonluk tekstil yatırımı yapacaklar.

Enerji ve depolama öne çıktı

Sektörler	Yatırım (TL)						
Enerji	1.803	Düşüş trendi devam ediyor					
Depolama	1.609						
Tekstil	649						
Meyve sebze işl.	619						
Turizm	556						
Makineler	350						
Otomotiv	257						
			Yabancı TL	Yerli TL	Toplam TL	Toplam \$	
			Ocak	634	13.835	14.469	2.452
			Şubat	599	12.135	12.734	2.122
			Mart	1.248	16.943	18.191	2.887
			Nisan	329	10.719	11.048	1.625

Turizmde yatırımlar durmadı

Salgın nedeniyle büyük turist kaybına uğrayan turizm sektöründe otel yatırımlarının da genel düşüş etkisi görülse de yine de önemli otel, konaklama yeri yatırımları dikkat çekiyor. Yatırımlardan en çok pay alan sektörler sıralamasında enerji, depolama, tekstil, meyve sebze işlemeden sonra 5'inci sırada turizm var.

Nisanda "sebze ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması" konusunda 14 proje için teşvik belgesi alındı. Bunların içinde dikkat çekici büyüklükte olan projeler var. Fine Food Gıda, Afyon'da 287.2 milyon liralık, Tadım Gıda, Ankara'da 160 milyon liralık, Euro Ran Tarımsal, İzmir'de 64 milyon liralık yatırım yapıyor. Bu sektöre yatırımların toplamı 619 milyon lira. Sektör, önceki yıllarda bu ölçüde yüksek yatırım çekmezdi. Nisanda en çok yatırım çeken 4'üncü sektör. "Tarım - sebze, bahçe ve kültür bitkileri ile fidanlık ürünlerinin yetiştirilmesi" kategorisindeki 33 yatırımı da eklersek, sektöre yatırımlar 1 milyar liraya yaklaşıyor.

Nisan belgeleri içinde, yatırım değeri 50 milyon liranın üzerinde 41 proje yer aldı. Daha çok küçük yatırımlar için belge alınması, geçen yıldan bu yana devam eden bir

trend. Dolar bazında, ortalama yatırım tutarı 2.9 milyon dolar. Bu rakam normal dönemlerde 6 – 7 milyon dolardı.

Nisan ayında 11,1 milyarlık yatırım için teşvik belgesi alındı

BOTAŞ	HATAY	DEPOLAMA VE AMBARLAMA	1.545.000,000
ERGUVAN ENERJİ	YALOVA	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	795.619,584
ATAKALERES ELEKTRİK	KIRIKKALE	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	288.603,040
FİNE FOOD GIDA SANAYİ	AFYON	SEBZE VE MEYVE İŞLENME	287.176,516
NG KÜTAHYA SERAMİK	ANTALYA	OTELLER, MOTELLER	250.000,000
PELSAN TEKSTİL	TEKİRDAĞ	TEKSTİL	229.390,108
EFS HAVACILIK MAKİNE	KOCAELİ	MAKİNELERİN İMALATI	214.445,044
ERUSLU SAĞLIK ÜRÜNLERİ	GAZİANTEP	TEKSTİL	199.704,832
KİPAŞ MENSUCAT İŞLETMELERİ	K.MARAŞ	TEKSTİL	174.911,002
TADİM GIDA MADDELERİ SAN.	ANKARA	SEBZE VE MEYVE İŞLENME	159.266,216
BURTEKS TEKSTİL SANAYİ	GAZİANTEP	TEKSTİL	155.857,219
AYDINLAR YEDEK PARÇA	KONYA	OTOMOTİV	145.222,954
MOGUL TEKSTİL SANAYİ	GAZİANTEP	TEKSTİL	143.857,295
BİLGİN YATÇILIK VE TURİZM	İSTANBUL	TEKNE YAPIMI VE ONARIMI	141.159,781
ABDULKADİR ÖZCAN OTOMOTİV	ANKARA	DİĞER KAÇUK ÜRÜNLERİ İMALATI	125.500,000
BIYOMEK ELEKTRİK ENERJİSİ	AYDIN	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	124.625,548
SERBEST ENERJİ SANAYİ	İSTANBUL	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	123.785,053
SULAR SAĞLIK HİZMETLERİ	K.MARAŞ	HASTANE HİZMETLERİ	110.000,000
BURSA BÜYÜKŞEHİR BEL.	BURSA	GENEL KAMU HİZMETLERİ	99.825,000
SALKIM ORMAN ÜRÜNLERİ	DÜZCE	KERESTE VE PARKE SANAYİ	98.253,683
KÖRFEZ ENERJİ SANAYİ	İSTANBUL	METAL OLMAYAN ATIK VE HURDA	97.250,000
KÖRFEZ ENERJİ SANAYİ	İSTANBUL	METAL OLMAYAN ATIK VE HURDA	97.250,000
HAYAT KİMYA SANAYİ	KOCAELİ	KAĞIT HAMURU, KAĞIT VE MUKAVVA	95.000,000
K.MARAŞ KAĞIT SANAYİ	K.MARAŞ	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	91.033,941
KOÇER İNŞAAT GIDA	KOCAELİ	DESTEKLEYİCİ ULAŞTIRMA FAAL.	82.920,000
EGEPLAST EGE PLASTİK	İZMİR	PLASTİK ÜRÜNLERİ İMALATI	81.602,655
SEOL PLASTİK ÜRÜNLERİ	KOCAELİ	PLASTİK ÜRÜNLERİ İMALATI	80.500,000
PAŞABAHÇE CAM SANAYİSİ	KIRKLARELİ	CAM VE CAM ÜRÜNLERİ İMALATI	79.000,000
GÖLÜPLİK ŞEREMET TEKSTİL	BURSA	TEKSTİL	72.938,171
KONSEPT PİROTEKNİK KİMYA	ANKARA	B.Y.S. KİMYASAL ÜRÜNLER	69.264,832
HİDRO LİDER ELEKTRİK	ERZURUM	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	68.781,920
ÇAĞLAYANLAR	KİRŞEHİR	METAL OLMAYAN ATIK VE HURDA	66.923,418
CEMRE TERSANESİ GEMİ	YALOVA	GEMİ YAPIMI VE ONARIMI	66.367,799
EURO RAN TARIMSAL ENTEGRE	İZMİR	SEBZE VE MEYVE İŞLENME	64.369,000
SANKO TEKSTİL	BURSA	TIBBİ VE CERRAHİ TEÇHİZAT	63.623,534
AKSA SİİRT	BATMAN	GAZ ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	61.057,500
ASELSAN HASSAS OPTİK SAN.	SİVAS	OPTİK ALETLER	57.735,942
AFRA MENSUCAT	UŞAK	TEKSTİL	55.423,391
NOORDZEE SU ÜRÜNLERİ	AYDIN	BALIK VE BALIK ÜRÜNLERİ	54.761,053
KURUÇAYIRLILAR ENERJİ	YOZGAT	ELEKTRİK ÜRETİM, DAĞITIM	53.345,727
ŞAHİN GRUP OTOMOTİV	ANKARA	MAKİNELERİN İMALATI	50.100,539
		BÜYÜK YATIRIMLAR TOPLAMI	6.921.452,297
		DİĞER (KÜÇÜK YATIRIMLAR)	4.160.522,680
		GENEL TOPLAM	11.081.974.977

Tüketici güveni 59.5'ten haziranda 62.6'ya yükseldi

TÜİK, tüketici güven endeksinin haziranda mayıs ayına göre yüzde 5,2 artarak 62,6'ya yükseldiğini açıkladı. Endeks bir önceki ayda da yüzde 8,5 artış kaydetmişti. Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi yüzde 0,8 artarken, genel ekonomik durum beklentisindeki artış yüzde 4,5 oldu. Tüketici güven endeksi haziranda geçen aya göre yüzde 5.2 artarak 62.6 oldu. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), haziran ayına ilişkin tüketici güven endeksini açıkladı. TÜİK ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası iş birliğiyle yürütülen Tüketici Eğilim Anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, haziranda bir önceki aya göre yüzde 5,2 arttı. Mayıs ayında 59.5 olan endeks değeri haziranda 62.6'ya yükseldi. Hanenin maddi durum beklentisi endeksi, söz konusu dönemde yüzde 0,8 artarak 79,9 oldu. Genel ekonomik durum beklentisi de aylık bazda yüzde 4,5 yükselerek 85,5'e ulaştı. İşsiz sayısı beklentisi endeksi bu ay, geçen aya göre yüzde 12,2 artarak 62,1 olarak gerçekleşti. Tasarruf etme ihtimali endeksi de yüzde 6,5 artışla 23,1 oldu.

Albayrak: Toparlanmanın seyrini gösteriyor

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, tüketici güven endeksinde haziran ayında yaşanan artışın, toparlanmanın seyrinin pozitif yönde olduğunu gösterdiğini bildirdi. Bakan Albayrak Twitter hesabından paylaştığı mesajında, TÜİK tarafından açıklanan ve aylık bazda yüzde 5.2 artan haziran ayına ilişkin tüketici güven endeksini değerlendirdi. Normalleşme sürecinde Türkiye ekonomisinin dünya ekonomilerine oranla daha hızlı toparlandığına dikkati çeken Albayrak, şu ifadeleri kullandı: "Haziran ayında tüketici güven endeksinde yaşanan artış, toparlanmanın seyrinin pozitif yönde olduğunu gösteriyor. İnşallah bu yılı beklentilerin üstünde bir noktada kapatacağız."

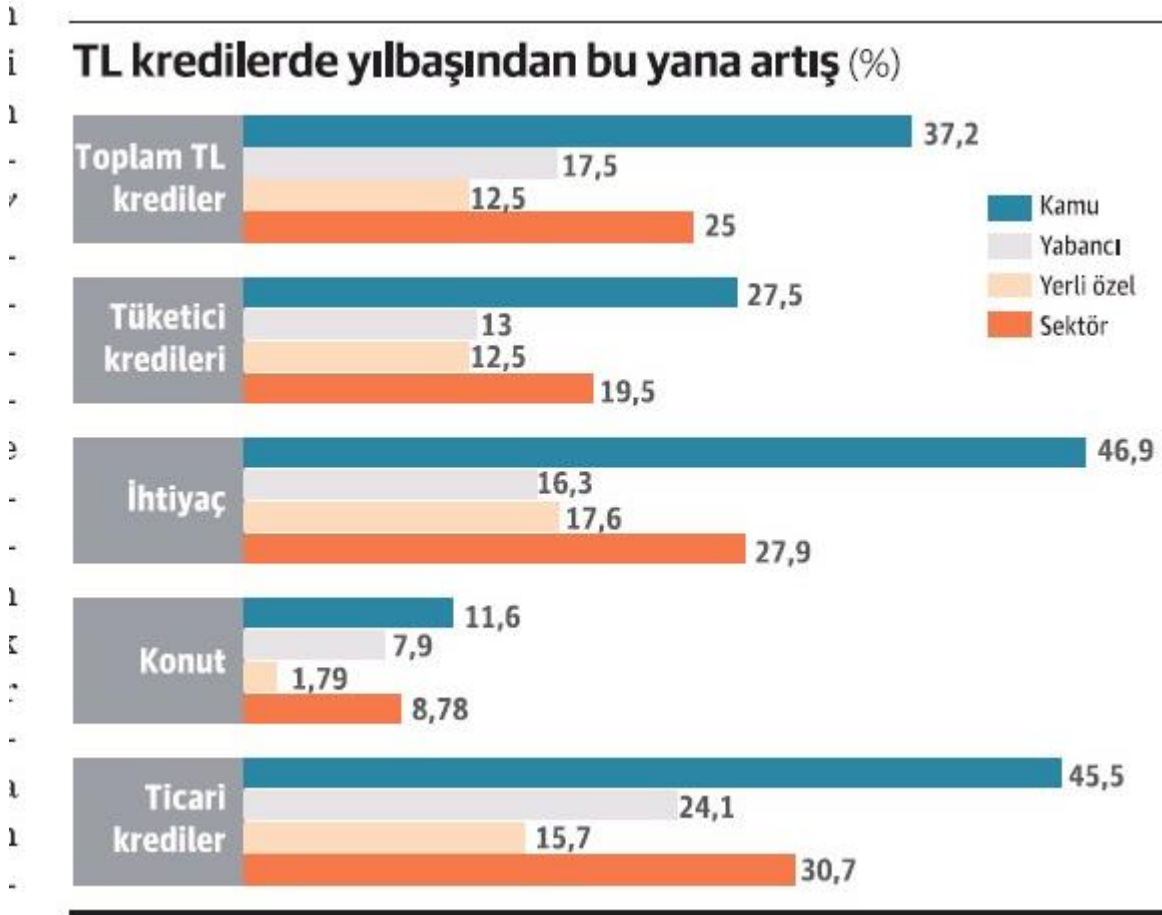
Varank: Yılın son 2 çeyreğinde canlanmaya hız kazandıracacağız

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank da tüketici güven endeksindeki artışı daha güçlü ve kalıcı hale getirecek politikalarla yılın son 2 çeyreğinde ekonomik canlanmaya hız kazandıracaklarını söyledi. Endeksteeki artışın, mayıstan sonra haziranda da devam ettiğine işaret eden Varank, "Tüketicilerin genel ekonomik duruma ilişkin beklentileri de haziranda yüzde 4.5 arttı" ifadelerini kullandı.

‘Zorunlu’ erteleme bankaları cořturdu

Borsa İstanbul yılbaşı seviyesini yeniden yakaladı ve altıncı ayın sonunda 2020’de artıya geçti. Bu yükselişte bankaların desteği büyük. Merkez Bankası’nın zorunlu karşılık teşvikinde şartı erteleme bankacılık hisselerini de borsayı da yükseltti.

2020 yılına oldukça hızlı başlayan ve yükselişini ilk koronavirüs vakasının Türkiye’de tespit edilmesine kadar sürdürmeyi başaran Borsa İstanbul BIST 100 dün açılıştta tüm kayıplarını silmeyi başardı. 31 Aralık 2019’u 114 bin 425 puanla kapatan BIST100 endeksi dün açılıştaki yüzde 0,97 artış ve 114 bin 711 puanla artıya geçmeyi başardı. BIST100 endeksi dün günü yüzde 1.39 yükselişle 115 bin 190 puandan tamamladı. Endekste yükseliş ise bankalar yarattı. Merkez Bankası’nın cumartesi günü zorunlu karşılıklarda sektöre ve uzun vadeli krediye göre verdiği teşvik uygulamasını yılsonuna kadar erteleme bankacılık hisselerine olumlu yansıdı. Borsa cuma günü de 36 milyar liralık işlem hacmiyle tüm zamanların rekorunu kırmıştı.

Yabancı yatırımcı oranının yüzde 51 seviyelerine inmesiyle Borsa İstanbul'da yerli yatırımcıların tercihleriyle şekillenen ve daha çok BIST30 dışı hisselerde hareketlerle işlemler devam ediyordu. Aynı zamanda aktif rasyosu ve diğer uygulamalar bankacılık hisselerini baskılıyordu. Ancak cuma günü bankacılık endeksi yüzde 3,2 yükseldi ve yabancı oranı da yüzde 52'yi aştı.

Dün de bankacılık endeksi Borsa İstanbul'un seyrini belirleyen endeks oldu. Güne yüzde 2,05 yükselişle başlayan bankacılık endeksi en fazla hacimli işlemlerinde kaynağı. En fazla işlem hacmi Garanti, Vakıf, Halkbank hisselerinde olurken tüm banka hisselerinde yukarı yönlü hareket dikkat çekti. Garanti Bankası 2.2 milyar liralık işlem hacmiyle birinci sırada yer aldı.

Peki borsada durum nasıl değişti? Merkez Bankası'nın zorunlu karşılık teşvikinde yani bankaların yüzde 2 oranda zorunlu karşılık ayırmasını sağlayan teşvikinde cumartesi günü değişiklik yaptı. Daha önce seçilmiş sektörler ve uzun vadeli konut kredisi kullandırımında yüzde 15 büyümeyi yakalayan bankalar bu teşvikten yararlanabilecekti. Ertelenmesiyle şimdi her türlü kredi büyümesi zorunlu karşılık teşviki hesabına katılacak. Bu da ticari ve konut kredilerinden daha büyük bir hacmi olan tüketici kredileri için bankaların elini oldukça rahatlattı. Faiz oranlarının tarihi düşük seviyelere yaklaştığı bir ortamda bankaların limitsiz kredi vermesinin öne açılmış oldu. Bu elbette ekonomik büyümeye de tüketicinin yanı sıra finans sektörünün katkısını artıracak. wYılbaşından bu güne bankaların kredi büyümesine bakıldığında da bankacılık sektöründe TL kredilerde yüzde 25 artış var. Kamunun artışı yüzde 37,3, yabancı sahipli bankalarda yüzde 17,5, yerli özel bankalarda yüzde 12,5. İhtiyaç kredilerinde ise artış toplam kredi artışının üzerinde. Toplam sektörün tüketici kredilerindeki büyümesi yüzde 27,9. Kamu bu alanda yüzde 46,9 gibi hızlı bir büyüme gösterirken yabancı bankalar yüzde 16,3, yerli bankalar yüzde 17,6 büyüme sağladı. Tüketici kredilerinde daha hızlı büyüyen bankaların zorunlu karşılıktaki erteleme sonrası hem daha rahat edecekleri hem de bu büyümelerini zorunlu karşılık teşvikinde kullanabilecekleri görülüyor.

Analistler hisselerle olumlu yansımasının yanı sıra bankacılık karlarında da yılın sonunda yüzde 10'a yakın bir artış sağlayacağı görüşünde. 2020'nin 6 aylık döneminde bankaların tüketici kredi büyümelerinin de zorunlu karşılık teşvikine dahil olması bankaların bilançolarına olumlu yansıyacak.

Hükümetten bağımsız yeni bir yapı! Talimatı verdi...

Son dakika haberlere göre, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan başkanlığında yapılan Yüksek İstişare Kurulu toplantısının gündemini sözde Ermeni soykırımı iddialarına yanıt vermek ve strateji geliştirmek için 'özerk ve sivil bir yeni yapı' önerisi oluşturdu. Erdoğan, brifingden sonra gerekli çalışmalar için talimat verdi.

Türkiye'nin dış politika konuları arasında sık sık gündeme gelen sözde Ermeni soykırımı iddialarına yanıt vermek ve strateji geliştirmek için "özerk ve sivil bir yeni yapı" oluşturulması önerildi. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan başkanlığında yapılan Yüksek İstişare Kurulu toplantısının gündemini bu konu oluşturdu. Erdoğan, brifingden sonra gerekli çalışmalar için talimat verdi.

BEŞTEPE GÜNDEMİNDE

Edinilen bilgiye göre, Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili yeni bir strateji geliştirilmesi önerisi, bundan üç ay önce ABD Kongresi'nde yeni bir Ermeni Tasarısı'nın gündeme geldiği ve ABD mahkemelerinde Ermeniler tarafından açılan davaların görüldüğü sıralarda gündeme geldi. Ancak koronavirüs salgını nedeniyle toplantı ertelenince, geçtiğimiz haftalarda yapılabilirdi.

YENİ STRATEJİ BELİRLEYECEK

Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu'nda, önerinin sahibi kurul üyesi Cemil Çicek ile Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanlarından Seyit Sertçelik bu konuda brifing verdi. Toplantıda, Türkiye'nin Ermeni iddialarıyla doğrudan ilgilenen, bu konuda argüman ve strateji geliştiren tek bir kurumunun olmadığı dile getirildi. Konu başlığına bağlı olarak, ilgili bakanlıkların devreye girdiği, ancak bütüncül bir siyaset geliştirilemediği ifade edildi.

ARTIK ADALET DİVANI'NA GETİREMİYORLAR

Brifingde, Ermeni lobisinin soykırım iddialarını reddedilme olasılığı nedeniyle Uluslararası Adalet Divanı'na getirmede, ancak son dönemlerde strateji değiştirdiği vurgulandı. Lobicilik faaliyetinin, soykırım yerine insanlık suçuna çevrilmeye çalışıldığı ifade edildi. Bu konuda 5 üniversitenin katılımıyla hazırlanan rapor da toplantıda ele alındı. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan da önerilere katılırken, çalışmanın bir an önce tamamlanması talimatı verdi.

ÖZERK KURUM OLUŞTURULACAK

Toplantıda, MGK'nın takip ettiği bu konunun 2015'te yapılan yasa değişikliği ile kurumdan alındığı, Başbakanlık Yakın Tarihi Araştırmalar Merkezi'ne verildiği, bu kurumun da Başbakanlığın lağvedilmesinden sonra işlevsiz kaldığı ifade edildi. Konunun sadece siyasi değil, kültür, tarih, propaganda, hukuk gibi boyutlarına bir bütün olarak bakacak ve tek işi bu olacak bir kuruma ihtiyaç olduğu dile getirildi. Bu kurumun direkt hükümetle ve devletle ilişkisi olmayan özerk, bağımsız bir sivil yapı olması kararlaştırıldı.

Baro başkanları ve avukatlar Ankara'ya sokulmadı

İktidar, baroların yapısını ve seçim sistemini değiştirme hazırlığı içinde. 81 ilin barosu ve hukukçular buna tepkili. Başta İstanbul Barosu olmak üzere tüm barolar, geçen cuma Ankara'ya yürüyüş başlattı. Başkanlar ve avukatlar dün Ankara'ya ulaştı. Ancak polis, kalkanlarla barikat kurup avukatları Ankara'ya sokmadı. Arbede yaşandı. Avukatlar bu kez oturma eylemi yaptı. Avukatlar, "Yürümek anayasal hakkımız. Kendi ülkemizin başkentine giremeyecek miyiz?" diyerek tepkilerini dile getirdi.

AKP ve MHP'nin Avukatlık Kanunu'nda ve baroların seçim sisteminde değişiklik yapmak istemesine karşı birçok ilden "Savunma Yürüyor" sloganıyla 19 Haziran günü yürüyüşe geçen baro başkanları ve avukatlar, Ankara'ya sokulmadı.

Eskişehir Yolu üzerinde durdurulan baro başkanlarına, polis "Valilik izni yok" dedi. Baro başkanları ise yürüyüşe devam edeceklerini ve ardından Anıtkabir'e gideceklerini söyledi. Bunun üzerine yürüyüşe geçen grup ve polis arasında arbede yaşandı.

'SAVUNMA'YA POLİS YUMRUĞU

Gaziantep Baro Başkanı Bektaş Şarklı, polisin yumruk darbesiyle yere yığıldı. Diğer baro başkanları polis kendilerine Başkent'e giriş izini verilinceye kadar oturma eylemi başlattı. Muğla Baro Başkanı Cumhur Uzun, "Baroların temsilcisi avukatlar Anayasal haklarına rağmen Ankara'ya alınmadılar. Anıtkabir'e giderek, Atamıza ülkemizde yaşananları anlatacağız" açıklamasını yaptı.

SAĞKAN: TARİHİ BİR GÜNDÜR

İstanbul Barosu Başkanı Mehmet Durakoğlu "Barolar bundan böyle eylemlilik sürecine geçti. Biz yüreğimizin götürdüğü yere doğru yürüyoruz. Bizim yüreğimizin götürdüğü yer hukuk devleti, yargı bağımsızlığı ve savunmanın güvenliğidir" derken, Ankara Barosu Başkanı Erinç Sağkan şunları söyledi:

* Valiliğe yazılı bilgi verdik, ret cevabı gelmedi. Gelemez çünkü Anayasa'ya aykırıdır. Bu tutum hukuk devleti olmadığımızın en açık göstergesidir. Bugün, baro başkanlarının Ankara'ya sokulmadığı tarihi bir gündür.

BÜYÜK TEPKİYE YOL AÇTI

Ankara'da yaşananlar büyük tepkiye yol açtı.

CHP Parti Sözcüsü Faik Öztrak: Vatandaşın savunma hakkına göz diken bir ülkede adalet olur mu? Adaletin olmadığı yerde mülk, huzur ve refah olur mu? Baro başkanları yürüyüş yaptılar ancak polis barikatlarıyla durduruldular. Bu demokrasi tarihin de hem de yargı tarihinde kapkara bir gündür.

CHP'li Muharrem İnce: Yürütenlerin başta edildiği Ankara'ya hukuk için yürüyen baro başkanları, avukatlar alınmıyor. Ortaya çıkan görüntüler demokrasi ve hukuk mücadelemiz için utanç vericidir

CHP Genel Başkan Yardımcısı Veli Ağbaba: Barolar susarsa halk nefessiz kalır. Susturulmak istenen, itelenen, darp edilen barolar değil, halkın ta kendisidir. Savunma susmadı susmayacak! #SavunmaDurdurulamaz.

İYİ Parti TBMM Grup Başkanvekili Lütfü Türkkan: Hukuku öldürdüler, avukatları dövdüler. #SavunmaDurdurulamaz.

İYİ Parti Genel Sekreteri Uğur Poyraz: Hukuk Devleti ve Hukukun Üstünlüğü ilkeleri için 'demokratik ve siyaset dışı' bu eylemi sonuna kadar destekliyorum. #SavunmaDurdurulamaz.

BUGÜN DE SÜRECEK

İstanbul Barosu, Ankara'ya yürüyüşü engellenen baro başkanları ve avukatlara destek amacıyla Baro'nun İstiklal Caddesi'ndeki binasının önünde toplandı. Avukatlar, baro başkanlarının engellenmesini sloganlarla protesto etti. Avukatlar bugün de hem adliye binalarında hem de bulundukları illerin baro merkezlerinde protestolara devam kararı aldı. Baro başkanlarının da bekleyişi sürüyor. Avukatların belirlenen noktaların dışına çıkmasına izin verilmiyor.

CİNDORUK: AİHM'E AYKIRI

TBMM eski Başkanı ve hukukçu Hüsamettin Cindoruk, Ankara'ya yürüyen baro başkanlarına yönelik polis müdahalesini "Bu manzaradan iktidar sorumludur" diye değerlendirdi.

Halk TV'ye konuşan Cindoruk, şunları kaydetti:

* Avukat aynı zamanda kimsesizin de yardımcısıdır. Parasızın da yardımcısıdır. Niye dövüyorsunuz avukatları? Polisler bir suç işlese avukata ihtiyaçları var. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları var. Bu manzaradan iktidar sorumludur. Bu görüntüler AİHM'e aykırı.

Ali Ekber YILDIRIM

23 Haziran 2020

Hobi bahçeleri fobi bahçelerine dönmesin

Kentin gürültüsünden, trafiğinden, stresinden uzaklaşmak, toprakla uğraşmak, kendi sebzelerini, meyvesini yetiştirmek isteyenler için hobi bahçeciliği önemli bir fırsat olarak görülüyor. Sadece İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi büyük kentlerin etrafında değil, tarımla iç içe olan Konya, Adana, Mersin, Çorum, Erzurum gibi hemen her ilde hobi bahçeleri kuruluyor.

Koronavirüsle birlikte tarıma olan ilgi, müstakil bahçeli evlere talep artınca, hobi bahçeciliği deyim yerindeyse patladı. Yazlık ev alamayanlar için ise, daha uygun fiyatlı hobi bahçesi bir alternatif olarak ön plana çıktı. Yoğun taleple birlikte verimli tarım arazilerine, ovalara, yılda üç ürün alınan tarlalara bile hobi bahçesi kurulmaya başlandı. Hobi bahçeleri ile ilgili yasal bir düzenleme yok. Hükümet, yerel yönetimler uzun süre bu yapılaşmaya göz yumdu. Bazı yerlerde belediyeler hobi bahçelerinin kurulmasına öncülük etti. İmara aykırı yapılan hobi bahçelerinin bir bölümü imar barışı çerçevesinde yasal hale getirildi. Geline nokta, hobi bahçeleri hobi olmaktan çıktı, tarımsal üretimi tehdit eder boyuta ulaştı. Tarım ve Orman Bakanlığı ciddi cezalar kesmeye başladı. Bakan Bekir Pakdemirli hobi bahçesi alanları ve alacak olanları uyardı. Bu konuda bir yasa tasarısı hazırlanıyor. Tarım alanlarına kurulan ve yasalara uygun olmayan hobi bahçelerinin yıkılması gündemde. Tarım il müdürlükleri ciddi cezalar kesmeye başladı. Hobi bahçesi yaptıran için de, satın alan için de, tarımsal üretim için hobi olmaktan çıkıp fobiye dönüştü. Herkes endişeli.

Almanya'da 19. yüzyılda başladı

Hobi bahçeciliğinin başlangıcı 19. yüzyılın ortasına kadar uzanıyor. Alman Doktor Daniel Schreber'in çocuklara oyun alanı oluşturma girişimiyle başlattığı çalışmalar zamanla hobi bahçeciliğine dönüştü. Bu nedenle Almanya'da "Schrebergarten" olarak adlandırılıyor. Bugün Almanya'da yaklaşık 1 milyon 400 binden fazla hobi bahçesi olduğu tahmin ediliyor.

Almanya'daki hobi bahçeciliği ile ilgili, Federal Küçük Bahçe Yasası var. Ayrıca her eyalette, şehirde hobi bahçeleri ile ilgili dernekler ve bu derneklerin oluşturduğu ülke genelinde 19 hobi bahçeciliği federasyonu var. Bu ülkedeki hobi bahçeleri tarım arazilerine kurulmuyor. Büyük bölümü şehir içinde. Şehrin en yeşil alanları olarak görülüyor. Belediyelere, kiliseye veya az sayıda da olsa özel arsalara kurulan bahçelerin yasası, tüzüğü var. Bu bahçelerde mülkiyet satışı yok, hisse devri yapılıyor. Bahçesini, hissesini devretmek isteyen üye olduğu bahçenin derneğine bildiriyor. Dernek devir işlemlerini organize ediyor. Kimin alacağına dernek yönetimi karar veriyor. Şehir şebekesinden su ve elektrik bağlanıyor. İklim'e göre Kasım-Mart döneminde suları kesiliyor. Almanya'daki hobi bahçelerinde sadece kendi ihtiyacı için meyve ve sebze üretimi yapılmasına izin veriliyor. Ticari üretim yasak. Bahçenin belli oranında meyve, belli oranda sebze ve yeşil alan bulundurma zorunluluğu var. Hepsini meyve veya sebze alanı olarak kullanamıyorsunuz. Ziraî ilaç kullanımı yasak. Çevre ve doğaya zarar verecek hiç bir faaliyete izin verilmiyor. Sürekli ikametgâh olarak kullanılması yasak. Ancak belli dönemlerde yorgunluk atmak için kalınabilir. Mangal serbest.

Hobi bahçesi sahipleri için düzenli seminerler yapılıyor. Üretimle ilgili, bahçe bakımı, kompost üretimi gibi konularda eğitim veriliyor.

Türkiye'de yatırım amaçlı ve emlakçılar yönlendiriyor

Türkiye'de hobi bahçeleri ile ilgili yasal bir düzenleme yok. Bazı yerlerde belediyeler tarafından kurulsun da daha çok emlakçılar tarafından kuruluyor. Satışı ve pazarlanması bir emlak faaliyeti olarak sürdürülüyor. Hobi bahçelerinin kurulduğu alan birçok yerde birinci sınıf tarım arazisi. Yapılaşmanın yasak olduğu alanlar. Bu nedenle imar barışından yararlanan çok sayıda hobi bahçesi var.

Özetle, Almanya'daki hobi bahçeciliği ile Türkiye'deki uygulama her açıdan çok farklı. Türkiye'de hobi bahçeciliği giderek bir fobiye dönüşüyor. Yarın ki yazımızda bu konuda hazırlanan yasa taslağının ayrıntılarına, Tarım ve Orman Bakanlığının bu konudaki çalışmalarına ve uyarılarına yer vereceğiz.

BARAKALAR İÇİN RUHSAT ŞART, TRAFİĞE KAYITLI OLANLAR SERBEST

Avukat dostum Mehmet Egemen'e hobi bahçeleri ile ilgili yasal durumu sorunca şu değerlendirmeyi yaptı:

1- "Hobi bahçeleri" olarak tabir edilen yerlerin hukuki durumunun ne olduğunu ve hangi şartlara tabi olduğunu tespit edebilmek için;

- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu

- 3194 sayılı İmar Kanunu
- Köy Yerleşik Alanı ve Plansız Alanlar Tip İmar Yönetmeliği
- Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde ve Dışında Planı Bulunmayan Alanlarda

Uygulanacak İmar Yönetmeliğine bakmak gerekir.

2- “Hobi bahçeleri” olarak tabir edilen yerler ülkemizde genelde, köy yerleşik sınırları içerisinde olmayan tarla üzerinde görülmektedir. Yasalarımıza göre köy yerleşik sınırları içerisinde yer almayan tarla imara açık değildir. Ancak bazı şartlar altında köy yerleşik alanı dışındaki tarla üzerinde ruhsat alınmak suretiyle bir yapı yapılması mümkün olur.

3- Köy yerleşik sınırları içerisinde yer alan tarla üzerinde ise sadece köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlar, konut ile tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar yapılabilir; bu yapılar izne tabi değildir. Ancak, yapının fen ve sağlık kurallarına uygun olması ve köy ihtiyar heyetinden izin alınması şarttır.

4- Köy yerleşik sınırları içerisinde yer almayan tarla üzerine yapılacak baraka, kulübe, konteyner, prefabrik ev, depo, ahır, kümes, çardak, sabit karavan gibi her türlü yapı için ruhsat şarttır. Ruhsata tabi olmayacak tek şey Trafik Sicilinde kaydı (yani plakası) bulunan çekme karavan, dorse, romörk gibi araçtır. Ancak bu araçlar “taşınır” olarak kabul edilir ve tarla üzerinde amacına uygun bulunabilir.

5- Köy yerleşik sınırları içerisinde yer almayan tarla üzerinde özel imar şartları yerine getirilmesi halinde ufak yapılara izin verilmektedir. Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde ve Dışında Planı Bulunmayan Alanlarda Uygulanacak İmar Yönetmeliği hükümleri uyarınca bu özel şartlar şunlardır: Taban alanı katsayısı yüzde 5’tir. Yani yapının alanı parsel alanının yüzde 5’inden fazla olamaz. Yapının alanı 250 metrekareden ve yüksekliği de 6,50 metreden fazla olamaz. Yapı 2 kattan fazla olamaz. Üzerine yapı yapılacak parselin kadastral yola cephesi olması gerekir.

6- Bu şartları taşıyan yapılara, köy yerleşik sınırları içerisinde yer almayan tarla üzerinde bulunsada imar izni verilir. Yapılması beklenen mevzuat değişikliği bu yönetmelikte olabilir. Fakat tarlasında üretim yapan kişinin yukarıdaki şartlarda bir yapı yapılabilmesi üretim için zorunlu olabilir. Aslında sorun mevzuat hükümlerin kendisinde değil, mevzuata uygun olmadan ve izin alınmadan “hobi bahçesi” adı altındaki yapıların her yerde çoğalmasına göz yumulmasıdır.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Kabine değişikliğine 2 yıl engeli

23 Haziran 2020

Meclis kulisinde bir grup milletvekiliyle kabine değişikliğini konuşuyorduk. Bir milletvekili, “Bakanların 2 yılı tamamlamaları gerekiyor” dedi. Başkanlık sisteminin ilk kabinesi işbaşında. Ayrıca bakanlar, milletvekili olmadığı için özlük hakları konusunda hangi düzenlemeye tabi oldukları pek bilinmiyor. Biliyorsunuz, ilk başlarda bakanlara ödenecek maaş konusunda da bir tereddüt yaşanmıştı. O nedenle 2 yıl şartı tam anlaşılmayınca milletvekili, “Bakanlar, özlük hakları açısından milletvekilleriyle aynı hükümlere tabi. Milletvekillerinin emekli olmak için 2 yılı doldurmaları gerekiyor. Kabine üyeleri de bakan olarak emekli olabilmek için görevlerinde 2 yılı tamamlamaları şart” dedi. Tabii bir bakanın değişmesi gerekiyorsa Tayyip Bey’in “Bekleyelim, 2 yılı doldursun. Emekliliğe hak kazansın, öyle değiştirelim” diye düşüneneğini zannetmiyorum. Ulaştırma Bakanlığı’nda değişiklik ihtiyacı duydu, bir gece yarısı değişiklik yaptı. Ama yine de 2 yıl süre sınırlaması önemli bir noktaydı. Milletvekilleriyle sohbet sırasında konuyu bilmediğim için sesimi çıkarmadım ama konunun uzmanlarına danıştım. Doğruladılar. “Bakanlar 2 yıl doldurmadan bakan olarak emekliliğe hak kazanamazlar” dediler.

Beni SGK Kanunu’nun 43. maddesine yönlendirdiler. Cumhurbaşkanı, Meclis başkanı, cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar ve milletvekillerinin emekli aylıkları 43. maddede düzenliyor. Maddede, “En az 2 yıl süreyle bu görevde bulunmuş olmaları halinde aylık bağlanır” deniliyor.

Elbette ki bu görevler emekli aylığı için yapılmaz, elbette ki Cumhurbaşkanı kabineyi değiştirecekse 2 yıl dolsun da emekliliğe hak kazansınlar diye beklemez. Ama yine de önemli bir noktaydı. Milletvekillerinden biri, “Demek ki bakanları şimdiye kadar 43. madde kurtarmış” diye espri yaptı. Ama bir diğeri “2 yıllık süre 10 Temmuz’da doluyor” diye hatırlattı.

Başkanlık kabinesi 10 Temmuz 2018’de kurulduğu için 2 yıllık sürenin dolmasına şunun şurasında 17 gün kaldı. Tabii bu iş takvim meselesi değil, tercih meselesi. Hem takvim yaklaşıyor hem de Cumhurbaşkanı Erdoğan Ankara dışına çıktı. Bu

durumda bakanlık beklentisi içinde olanları yine bir heyecan bastı.

SEÇİM SİSTEMİ DEĞİŞİYOR

AK Parti ve MHP, milletvekili transferinin önüne geçmek için siyasi partiler ve seçim yasası üzerinde bir çalışma başlattı.

AK Parti'de genel başkan yardımcısı Hayati Yazıcı'nın başkanlığında bir çalışma yürütülüyor. MHP'de ise çalışmalar grup başkanvekili Levent Bülbül'ün başkanlığında yürüyor.

İki parti henüz bir araya gelip ortak bir çalışma yapmadılar. Çünkü iki partinin taslakları ortaya çıkmadı. Geçen hafta AK Parti MYK toplantısında Hayati Yazıcı, hukukçu milletvekillerinin önerileriyle ilgili bir bilgi verdi. "Maddeler halinde detaylandıracağız" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ise çalışmaların sürdürülmesi ve MHP'den gelecek önerilerin dikkate alınması talimatını verdi.

İki parti işi maddelere döktükten sonra karşılıklı olarak oturacaklar. Tek tek maddeler üzerinde çalışarak ortak bir metin hazırlayacaklar. Tabii teklif kamuoyuna açıklanmadan önce Erdoğan ve Bahçeli'nin onayı alınacak.

Ancak genel eğilimler oluşmaya başladığı için paylaşmak istedim.

1- Milletvekili transferine çözüm getiriliyor. Milletvekilinin partisinden istifa ettikten sonra 6 ay ya da 1 yıl bağımsız kalıp sonra başka bir partiye geçebilmesi düşünüyor.

2- Seçimlere girmek için siyasi partinin Meclis'te grubu bulunması konusu ise tartışılıyor. Milletvekili transferine ihtiyaç duyulmaması için Meclis'te grup bulundurma ile ilgili düzenlemenin kaldırılma ihtimali değerlendiriliyor. Ama henüz verilmiş bir karar yok.

3- Seçimlere ittifak halinde girme düzenlemesi kaldırılmıyor. İttifak korunurken, seçimlere ittifakla giren parti ile kendi başına giren parti arasında seçim barajının farklı olması üzerinde duruluyor. Buna kademeli seçim barajı deniliyor.

Seçimlere ittifak halinde giren partiler için seçim barajının yüzde 10 ya da 12 olması, kendi başına giren partiler için yüzde 7 ve 5 seçeneklerinin getirilmesi düşünülüyor. Sıfır baraj ve yüzde 3 oranı da yine değerlendirmeler arasında yer alıyor.

4- Seçim sistemi konusundaki tartışmalarda ise görüş farklılıkları sürüyor. Etnik ya da bölgesel partilere imkân sağlayacağı gerekçesiyle dar bölge seçim sistemi düşünülmüyor. Ancak daraltılmış bölge seçim sistemi üzerindeki çalışmalar

sürüyor. Daraltılmış bölge seçim sistemine karar verildiği takdirde, seçim bölgelerinin 5 milletvekiline bölünmesinin üzerinde duruluyor. Ancak dar bölge ve daraltılmış bölgenin sakıncalarının ortaya çıkması üzerine ibre yeniden nispi temsil sistemine dönmeye başladı. Nispi temsil sisteminin devam ettirilmesi eğilimi ağır basıyor.

BİLGİÇ VE EROZAN'I DOĞRUDAN ETKİLİYOR

Yassıada mahkemelerinin yok hükmünde sayılmasıyla ilgili kanun teklifi Meclis Genel Kurulu'nda görüşülecek. Komisyondan oybirliği ile geçtiği için bugün Meclis'ten tarihi bir karar bekliyoruz. Düzenleme bazı milletvekillerini doğrudan ilgilendiriyor. Teklifin altında Meclis Başkanı Mustafa Şentop'tan sonra ikinci imzanın sahibi olan Meclis Başkanvekili ve AK Parti Isparta Milletvekili Süreyya Sadi Bilgiç bunlardan biri. Siyasette "Koca Reis" lakaplı Sadettin Bilgiç'in oğlu olan Süreyya Sadi Bilgiç'in amcası Said Bilgiç, DP milletvekili olarak Yassıada'da yargılanmıştı.

İYİ Parti Bursa Milletvekili Ahmet Kamil Erozan ise bu düzenlemeden doğrudan etkilenen isimlerden. Demokrat Parti'nin ünlü isimlerinden Agah Erozan'ın oğlu. Agah Erozan, Yassıada'da idama mahkûm edilenler arasındaydı. Bugün oğlu Meclis'te babasını idama çarptıran Yassıada mahkemeleri hakkında oy kullanacak.

Pandemi sonrası ekonomik panorama

Esfender KORKMAZ

23 Haziran 2020

Pandemi krizinin dünya ekonomisinde tahribatı, gelmiş geçmiş krizlerden daha ağır olacaktır. Türkiye pandemi öncesinde de üç çeyrek daraldığı ve aynı şekilde işsizlik arttığı için, dünyada pandemiden en fazla etkilenen ülke olacaktır.

Bu konuda, iktisadi araştırmalar veya söylemler daha çok krizin boyutu ile ilgilidir. Bazı akademik çalışmalarda ikinci çeyrek büyümenin eksi 7 dolayında olacağı hesap ediliyor. Bazıları sektörlerde daralmanın yüzde 25-30 arasında olacağını ve işsizliğin yüzde 30'u geçeceğini açıklıyor.

İktidar kanadı ise; ekonomide çok büyük bir ivme beklediklerini açıklıyor. Ama neden ve nasılını açıklamıyor.

Her iktidarın beklentileri olumlu yönetebilmek için böyle konuşması ilk bakışta hoş görülebilir... Ne var ki krizi yaşayan halk, yaşadıklarının daha farklı olduğunu görünce bu defa iktidara karşı tepki oluşuyor.

Özetle, işsiz ve aşsız kalan halka manevi pompalama etki etmiyor ve ters tepiyor. Paniği artırıyor.

1. Krizi yönetmenin ilk ayağı; olası bir paniğin önlenmesi olmalıdır.

Paniği önlemek için de siyasi iktidarın niyeti önemlidir. Siyasi iktidar önce sorunu kabul etmeli ve kamu oyu ile tartışmalıdır. Elbette burada iktisatçılara da görev düşüyor. Ama iktisatçının yapabilecekleri de siyasi iktidarın niyeti ile sınırlıdır.

Geçmişte **Tansu Çiller** Başbakan iken işine gelmeyen dosyaları bürokratların ve danışmanların suratına fırlatırdı. Ancak kriz olunca 5 Nisan kararlarını tamamıyla uzmanlara bıraktı. Rahmetli **Erbakan**'ın para kurulu benzeri bir projesi vardı. O zaman bazı akademisyenleri akşam yemeğine davet etti. Saat 03.00'e kadar dinledi not aldı ve projeden vazgeçtiğini açıkladı. Bu günkü iktidar iktisatçıları ne kadar dinler bilmiyorum... Bildiğim iyi bir akademisyen ve gerçekçi bir iktisatçı, Ak Partinin ilk döneminde Başbakan Yardımcısı **Prof.Dr. Nazım Ekren**'in ikinci dönemde siyaseti bırakmış olmasıdır.

Çözüm niyeti; hukuk alanında, iç siyasette ve demokraside inandırıcı adımlar atmakla sağlanabilir. Başta kuvvetler ayrılığı garanti altına alınmalı hükümetin şeffaflığı ve denetimi alanında iyileştirme yapılmalı, hapisteki siyasiler ve gazetecilerin yargılanması hızlandırılmalı, Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmalıdır.

2. Kısa dönemde; sermaye çıkışı önlenmelidir

Krizler gelişmekte olan ülkelerden sermaye çıkışını hızlandırır. Türkiye'de bir yandan yabancı sermaye çıkıyor. Bir yandan iç tasarruflar dışarıya gidiyor. Bir yandan da dış açıklar devam ediyor. Üç yıllık geçiş dönemi programı yaparak bu süreci doğru yönetmemiz gerekir. Bunun için de IMF desteğini almamız gerekir. AB ile iyi geçinmemiz gerekir. Zira bunlar aynı zamanda yabancı sermaye için bir güvencedir. IMF'yi bir prestij kaybı olarak yorumlamak yanlıştır. Çünkü asıl prestij kaybı krizin vereceği tahribattır.

Öte yandan dış ticarete dış açığın çoğunu verdiğimiz Çin'den ithalata sınır getirilmelidir.

Eksi reel faiz ile, ekonomide bir canlanma yaratmak kalıcı olmaz... Zira eksi reel faiz yerli ve yabancı yatırım sermayesinin yurt dışına çıkmasına, tasarrufların gayrimenkul gibi ölü yatırımlara kaymasına, dolarizasyonun artmasına neden olur. Plansız talep artışı enflasyonu da artırır.

Merkez Bankası gösterge faizi her zaman enflasyonun üstünde olmalı ve reel faiz oranı Türkiye'nin uluslar arası risk puanını da kapsamalıdır.

Söz gelimi; döviz kazandırıcı turizm sektörü için elle tutulur bir önlem alınmalı ve turizm tahsis alanlarında kurulu olan işletmelerin irtifak hakkı bedelleri ve kiralar normale çekilmelidir.

3. Orta ve uzun dönemli bir yapısal dönüşüm planı yapmalıyız

Bu planda, devletin liyakat esasına göre yeniden yapılanması, devlet- piyasa optimum dengesinin kurulması, kamu-özel işbirliği mevzuatının iptal edilerek kamu yatırımlarının devlet tarafından yapılması, bütçeden halka destek adıyla ayrılan paralarla devletin yatırım yapması ve destek verdiklerine iş vermesi, kur politikasının değişmesi, inşaat sektöründen devletin çekilmesi, Eximbank dışında kamu bankalarının özelleştirilmesi, enerji ve kamu altyapı yatırımlarının yeniden devletleştirilmesi, Merkez Bankası'nın bağımsızlığının ve TL yanında kurları da gözetmesinin sağlanması gerekir.

Bu dediklerimde başarının temelinde; demokrasi ve hukukun üstünlüğü ile popülizmden uzak politikalar yatar.

23 Haziran 2020, Salı **BAŞYAZI** **MEHMET BARLAS**

Devlet Bahçeli Mısır'ın Sisi'sini akıl çizgisine davet etti

Uluslararası arenadan sürekli Türkiye'yi tehdit eden söylemler gelmesine alıştık. İşin güzel tarafı bu söylemlere vurucu eylemler ile cevap da veriyoruz.

Sisi saçmaladı

Galiba belasını arayan son yabancı Mısır'ın Sisi'sidir. Reuters'in haberine göre; Mısır'ın darbeci Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi orduya ülke çıkarlarını korumak için yurtiçinde ve yurtdışında operasyon gerçekleştirmeye hazır olması çağrısında bulunmuş. Mısır'ın batıdaki komşusu Libya ile 1200 km'lik sınırı bulunuyor. Sisi, ülkenin batısındaki askeri bölgedeki Mısır Hava Kuvvetleri birliklerini ziyaret ederken pilotlara ve özel kuvvetler personeline yaptığı konuşmada **"Burada, sınırlarımızın içinde veya gerekirse sınırlarımızın dışında herhangi bir görevi yerine getirmek için hazırlıklı olun"** demiş...

İkinci Kandil

Bu tür çıkışlara karşı Türk siyasetinden en etkili cevapları MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli veriyor. Bahçeli son açıklamasında **"İkinci Kandil olarak tanımlanan Haftanın'e Türk kahramanlığının mührü vurulmuştur. Görüldüğü kadarıyla süreç iyice kızışacak, bölge oldukça ısınacaktır. Kaldı ki Türkiye uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru savunma haklarını tavizsiz kullanmaktadır"** dedi.

Ağzının payını verdi

Bahçeli, Mısır Cumhurbaşkanı'nın **"Libya'daki Sirte ve Cufra kırmızı çizgimizdir"** beyanatının siyasi çözüm arayışlarını riske atmak olduğunu belirterek şöyle konuştu:

"Temennimiz Sisi'nin akılcı, sorumlu ve sağduyulu siyaset takibiyle birlikte, provokasyonlara ve dış telkinlere kapalı durmasıdır. Böyle olduğu"

takdirde bölgesel huzur ve barış çabaları ivme kazanacak, hariçten gazel okuyan fırsatçı odaklar dışlanıp kaybedeceklerdir. Birleşik Arap Emirlikleri'yle Suudi Arabistan yönetiminin Türkiye'nin vakarını yanılsa yormaları; darbeci, korsan ve terörist Hafter'in tetikçiliğini yapacak kadar gerçeklerden kopmaları ahlaklı bir tutum sayılamayacaktır. Türkiye Libya'daki taahhütlerine bağlı, tuzaklara karşı da uyanıktır."